

Szanowni Państwo!

Oddajemy w Wasze ręce szósty numer Newslettera, na łamach którego staramy się podsumować ponad dwunastoletnią obecność polskich żołnierzy w Islamskiej Republice Afganistanu. Bieżący numer poświęcamy informacjom **o wsparciu, jakiego afgańskiej edukacji i mediom w prowincji Ghazni udzielali żołnierze Polskiego Kontyngentu Wojskowego i podmioty w Polsce**. Więcej informacji o Polskim Kontyngencie Wojskowym znajdziecie na stronach www.do.wp.mil.pl oraz www.isaf.wp.mil.pl.

Redakcja.

AFGAŃSKI SYSTEM EDUKACJI

Afganistan jest krajem, w którym system edukacji nie jest dobrze rozwinięty. Wśród ludności bardzo wysoki jest poziom analfabetyzmu. W grupie osób powyżej 15 lat zaledwie około 28% z nich potrafi czytać i pisać (2000 r.). W rozbiciu na płeć tę umiejętność posiada 43,1% mężczyzn i zaledwie 12,6% kobiet (dane szacunkowe z 2000 r.). Wpływa na to kilka czynników, w tym długotrwały okres walk wewnętrznych, uwarunkowania kulturowe, utrudniony dostęp do szkół związany z trudnościami komunikacyjnymi. Statystycznie czas trwania nauki wynosi średnio 8 lat, z czego w przypadku części męskiej jest to 11 lat, a w przypadku części żeńskiej jedynie 4 lata.

Walkę z problemem analfabetyzmu od lat prowadzi Organizacja Narodów Zjednoczonych. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w przyjętych w 2000 r. Milenijnych Celach Rozwoju. Głównym celem tej deklaracji było określenie priorytetowych działań, których podjęcie powinno przyczynić się do skutecznej walki z ubóstwem, nierównościami społecznymi, wysoką śmiertelnością w tym z powodu HIV i AIDS. Dwa z ośmiu zapisanych w deklaracji celów odnoszą się do kwestii edukacji. Zakłada się, że do końca 2015 r. uda się upowszechnić dostęp do edukacji na poziomie podstawowym (cel 2) oraz promować równość płci i awans społeczny kobiet, w tym poprzez równy dostęp płci do pierwszego i drugiego szczebla edukacji (cel 3). Choć wydaje się, że trudno będzie zrealizować te cele w założonej perspektywie czasowej, niewątpliwie prowadzone w tych obszarach działania przyczyniły się do poprawy sytuacji w różnych zakątkach świata. Dotyczy to również Afganistanu.

Podniesienie poziomu edukacji i walka z analfabetyzmem stały się jednym z priorytetów w działalności Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Afganistanie. Realizowano go na różne sposoby, z których projekty rozwojowe stanowiły główne narzędzie. Przez cały okres działania Polskiego Zespołu Specjalistów w ramach Zespołu Odbudowy Prowincji (PRT) zrealizowano 28 projektów dedykowanych bezpośrednio edukacji. Do tej liczby należy dodać kilkanaście innych, w programie których znalazły się zajęcia nauki czytania, pisania, podstaw matematyki. Zajęcia te najczęściej stanowiły uzupełnienie dla nauki konkretnego zawodu, m.in. tkania dywanów, krawiectwa, szewstwa, fryzjerstwa.

Wsparcie edukacji w prowincji Ghazni przybierało różne formy. Przede wszystkim były to projekty, które poprawiały infrastrukturę. Na przestrzeni 6 lat udało się wyremontować kilkanaście budynków szkolnych znajdujących się zarówno w stolicy prowincji – np. szkoły Sultan Mahmood Rawza Girls High School i Sultan Mahmood Rawza Male High School, jak też w oddalonych od niej dystryktach na terenie całej prowincji. Pomoc dotarła do dystryktów Jaghori, Jaghatu, Malistan, Khwaja-Omari, Nawur, Rashidan, Quarabagh, Giro, Waghez, Moqur, Deh Yak – a więc do zdecydowanej większości spośród 19 dystryktów, na jakie administracyjnie podzielona jest prowincja. Remonty dotyczyły nie tylko samych budynków szkolnych, ale także okalających je

ogrodzeń i aranżacji dziedzińców szkolnych. Dzięki temu przy placówkach udało się stworzyć kilkadziesiąt placów zabaw. Po wyposażeniu ich w oświetlenie solarne dzieci, nie tylko uczniowie, mogli spędzać tam więcej czasu.

Oprócz remontów Polacy podjęli się finansowania projektów, dzięki którym powstało kilka nowych placówek. Przykładem może być szkoła wybudowana na terenie zamieszkanego przez ok. 6 tysięcy osób tzw. „Returnee town” na obrzeżach miasta Ghazni. Budynki złożone z ośmiu klas pojawiły się w wioskach Bahai w dystrykcie Nawur i Kakrak w dystrykcie Jaghatu. Z bardzo dobrym przyjęciem spotkała się inicjatywa wybudowania przedszkola i świetlicy dla dzieci i kobiet w mieście Ghazni. Były to pierwsze takie placówki w całej prowincji i jedno z nielicznych w całym Afganistanie.

Wszystkie szkoły, które zostały wyremontowane lub wybudowane od podstaw, zostały też odpowiednio wyposażone. Dzięki całej grupie projektów udało się do szkół dostarczyć najbardziej potrzebne przybory i pomoce szkolne, takie jak tablice, ławki, krzesła, globusy, atlasy, mapy, stojaki. Wszystkie te przedmioty udało się zakupić na rynku lokalnym. Wiele z nich trafiło do już istniejących placówek. Część to szkoły działające w namiotach, gdyż lokalnych społeczności nie stać było na wybudowanie odpowiednich budynków. Dopelnieniem tego typu działalności było wyposażenie uczniów w przydatne im wyprawki. Przez cały okres pobytu polskich żołnierzy w prowincji Ghazni rozdano kilkadziesiąt tysięcy wyprawek szkolnych. Były to plecaki zawierające zeszyty, przybory do pisania, piórniki i inne przydatne przybory szkolne. Zdecydowana większość wyprawek pochodziła z zasobów ISAF. Ale równie cenne były dary przekazywane przez polskie organizacje pozarządowe (np. Szkoły dla Pokoju, Redemptoris Missio, Caritas) oraz pochodzące ze zbiórek prowadzonych w Polsce przez władze samorządowe (np. województw wielkopolskiego, lubuskiego, zachodniopomorskiego), szkoły, harcerzy.

Wsparcie nie dotyczyło jednak tylko samych szkół i uczniów. W ramach możliwości wspierano też Departament Edukacji, zwłaszcza w obszarze zwiększenia liczby nauczycieli. Temu służył m.in. projekt wyposażenia akademików dla centrum szkolenia nauczycieli w dystrykcie Jaghori. Wspierano też ośrodki, gdzie kształcili się przyszli nauczyciele, jak centrum edukacyjne Danish Cultural and Educational Center w dzielnicy Nawabad czy Andisha Cultural Center - oba w mieście Ghazni. Wśród sfinansowanych przez Polaków projektów znalazły się też takie, które miały bezpośredni wpływ na poziom kwalifikacji zawodowych przyszłych pedagogów. Było to szkolenie dla nauczycieli w zakresie metodyki nauczania, jak też zajęcia z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Wszystkie te działania przyczyniały się do zmniejszenia deficytu kadry dydaktycznej oraz podniesienia poziomu przygotowania do wykonywania tego zawodu przez nowo promowanych absolwentów.

Osiem Milenijnych Celów

stanowi zobowiązanie społeczności międzynarodowej do redukcji ubóstwa i głodu, zapewnienia równego statusu kobiet i mężczyzn, poprawy stanu zdrowia, poprawy stanu edukacji, walki z AIDS, ochrony środowiska naturalnego a także zbudowania globalnego partnerstwa między narodami na rzecz rozwoju.

CEL 2: Zapewnienie powszechnego nauczania na poziomie podstawowym poprzez zapewnienie wszystkim chłopcom i dziewczętom możliwości ukończenia pełnego cyklu nauki na poziomie podstawowym.

CEL 3: Promocja równości płci i awans społeczny kobiet poprzez wyeliminowanie nierównego dostępu płci do pierwszego i drugiego szczebla edukacyjnego do 2005 roku, a na wyższych szczeblach do 2015 roku

Wsparcie udzielano także jedynej wyższej uczelni działającej na terenie prowincji – uniwersytetowi w Ghazni. Na początku roku 2007 kształciło się w tu około 250 studentów na dwóch kierunkach – pedagogika i anglistyka. Dzięki wsparciu, jakiego udzielono uczelni, udało się niemal pięciokrotnie zwiększyć liczbę studentów. Było to możliwe dzięki współfinansowaniu powstania akademików dla studentów spoza stolicy prowincji, a także doposażeniu uczelni w potrzebne pomoce dydaktyczne, podręczniki i sprzęt komputerowy. Dzięki temu udało się też poszerzyć ofertę edukacyjną o kierunek informatyki i rolnictwa. Amerykański zespół Agribusiness Development Team czynił starania, by powołano do życia oddzielną uczelnię o profilu rolniczym. Dzięki temu można by podnieść poziom kultury rolnej prowincji, która słynęła w przeszłości z licznych sadów i wysokiej jak na warunki afgańskie wydajności zbiorów rolnych.

Działania w zakresie wsparcia rozwoju edukacji w prowincji Ghazni miały bardzo szeroki i wszechstronny charakter. Dotyczyły one kształcenia przyszłych kadr nauczycielskich, poprawy warunków nauczania m.in. poprzez poprawę infrastruktury szkolnej. Dbano też o wyposażenie placówek i samych uczniów. Choć trudno jest oszacować jak zmienił się procent dzieci uczęszczających regularnie do szkół, warto podkreślić, że żadna ze szkół, które zostały wybudowane lub uzyskały wsparcie od Polaków nie została zniszczona ani zaatakowana przez rebeliantów.

WSPARCIE DLA LOKALNYCH MEDIÓW

Mimo wysokiego poziomu analfabetyzmu wśród mieszkańców Afganistanu media odgrywają tam bardzo ważną rolę. Podobnie jak w Polsce, pełnią funkcję tzw. czwartej władzy. Najbardziej popularnym wśród mediów jest radio, ale równie chętnie oglądana jest telewizja, a zainteresowaniem cieszy się też prasa. Sposób działania mediów oraz rynek medialny wygląda jednak inaczej niż w Polsce.

Na terenie prowincji Ghazni działa siedem rozgłośni radiowych. Największy zasięg posiadają dwie z nich – państwowa rozgłośnia radiowa oraz uruchomione przez Polaków radio Hamdard. To drugie, po kilku latach funkcjonowania pod polskim nadzorem, przekazane zostało w ręce żołnierzy 3 Brygady ANA. Zanim to nastąpiło przez kilka lat afgańscy dziennikarze w mundurach poznawali arkana sztuki dziennikarstwa radiowego. Wspierani przez Polaków walczyli o słuchaczy, m.in. tworząc ramówkę, w której oprócz programów edukacyjnych znalazł się blok informacyjny i muzyczny.

Prócz wspomnianych dwóch rozgłośni, które swoim zasięgiem pokrywają praktycznie całą prowincję Ghazni, a także kilka ościennych prowincji, działają też mniejsze stacje radiowe o zasięgu lokalnym, będące własnością prywatną. Dwie z nich nadają z Ghazni (Omid-e Jawan i Dehkadah), a pozostałe obejmują zasięgiem kilka dystryktów, jak choćby radio Malistan nadające w dystrykcie o tej samej nazwie, czy Ertabat nadające w dystrykcie Jaghori. Z uwagi na wysoki poziom analfabetyzmu oraz akcję dystrybucji darmowych odbiorników radiowych prowadzoną przez siły koalicji międzynarodowej, to właśnie radio stało się głównym źródłem informacji o świecie, z którego korzystają Afgańczycy.

W większych miejscowościach popularność zdobywa telewizja. Jej odbiór wymaga jednak dostępu do energii elektrycznej i to sprawia, że radio jest znacznie bardziej popularne (rozdawane odbiorniki mają wbudowane dynamo). Mimo to mieszkańcy Ghazni mogą oglądać kilka kanałów telewizyjnych, w tym publiczną TV, której stacja znajduje się w stolicy prowincji. Warto podkreślić, że w Ghazni swoich stałych przedstawicieli posiadają takie stacje jak Al Jazeera, BBC, Tolo TV, Ariana TV.

---

11 listopada 2009 r., przy współpracy z radiem Omid-e Jawan zorganizowano dzień polski w radiu afgańskim. W czasie trwającej ponad dwie godziny audycji w ogłaszanych konkursach z wiedzy o Polsce i relacjach polsko-afgańskich wzięło udział ponad 100 słuchaczy. W programie przedstawiono m.in. ciekawostki z historii Polski, ogólne informacje o naszym kraju. Znalazły się też informacje o bieżącej działalności Polaków w Ghazni i akcenty muzyczne.

Najbardziej aktywni z nich odebrali nagrody ufundowane przez Ministra Obrony Narodowej, Dowódcę Operacyjnego i Ambasadora RP w Afganistanie. W latach późniejszych inicjatywa ta była ponawiana.

Najmniej popularne są gazety, które ukazują się nieregularnie i mają dość niskie nakłady. Jedną z największych gazet drukowanych w Ghazni – tygodnik Sanayee – wychodzi w nakładzie 10.000 egzemplarzy, z czego większość trafia do urzędników państwowych w prowincji i do władz centralnych w Kabulu. Mimo, że większość ukazujących się w Ghazni gazet ma problemy z utrzymaniem stałego cyklu wydawniczego, a znaczna część gazet trafia do Ghazni z zagranicy, systematycznie rośnie grono ludzi chcących wykonywać zawód dziennikarza prasy drukowanej.

W ramach swojej działalności zespół PRT udzielił wsparcia mediom afgańskim. Zrealizowano sześć projektów pomocowych adresowanych do mediów. Były to dwa projekty szkoleniowe i cztery polegające na wsparciu technicznym. W ramach pierwszego projektu szkoleniowego przeszkolono 35 kandydatów na dziennikarza. W ramach trzymiesięcznego kursu, poprowadzonego przez afgańską organizację pozarządową, kandydaci na dziennikarzy poznawali tajniki warsztatu publicysty, poprawiali swoją znajomość języka angielskiego oraz uczyli się wykorzystywać podstawowy sprzęt. Drugie ze zorganizowanych szkoleń dedykowane było dla dziennikarzy radiowych. W jego trakcie ponad 20 radiowców uczyło się m.in. obsługi sprzętu, technik montażu audycji radiowych, zasad prowadzenia audycji i budowania programu. Dzięki wsparciu technicznemu nowy sprzęt trafił m.in. do państwowych stacji telewizyjnej i radiowej oraz do redakcji tygodnika Sanayee i agencji prasowej Bakhtar.

Warto podkreślić, że dziennikarze afgańscy od samego początku interesowali się działalnością Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Ghazni. Relacjonowali najważniejsze momenty z życia kontyngentu, byli obecni na uroczystościach przekazania dowodzenia pomiędzy kolejnymi zmianami, przybywali na obchody świąt państwowych i wojskowych. Na bieżąco informowali o realizowanych na terenie prowincji inwestycjach, prowadzonych działaniach kinetycznych i postępach w szkoleniu afgańskich żołnierzy i policjantów. Byli istotnym ogniwem w komunikacji ze społecznością zamieszkującą prowincję Ghazni.